

ÅRSPLAN 23/24

Helledammen FUS barnehage

Heledammen

INNHold

1. Om årsplanen og FUS sine mål for barnehagene

Visjon
Verdier
Hovedmål

2. Om barnehagen

3. Vårt verdigrunnlag

Barn og barndom
Demokrati
Mangfold og gjensidig respekt
Likestilling og likeverd
Bærekraftig utvikling
Livsmestring og helse

4. Barnehagens formål og innhold

Sosioemosjonell støtte og veiledning
Organisering og ledelse
Læringsstøtte

5. Barns medvirkning

6. Samarbeid

Foreldresamarbeid
Samarbeid med andre instanser

7. Overganger

Tilvenning i barnehagen
Overganger innad i barnehagen
Overgang mellom barnehage til skole

8. Barnehagen som pedagogisk virksomhet

Lærende organisasjon
Planlegging
Vurdering
Dokumentasjon
Tilrettelegging av det allmennpedagogiske tilbudet for barn som trenger ekstra støtte.

9. Barnehagens fagområder

**BARNET
FØRST!**

1. OM ÅRSPLANEN OG FUS SINE MÅL FOR BARNEHAGENE

Årsplanen viser hvordan barnehagen jobber for å oppfylle kravene i den nasjonale rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver (Kunnskapsdepartementet, 2017, s.37). Årsplanen beskriver hvordan vi jobber for å nå FUS sine felles målsetninger for barnehagene.

Visjon:

Sammen gir vi barndommen verdi: Vennskap, lek og glede og hverdagsmagi

Visjonen er vår ledestjerne og den setter retning for hva vi ønsker at FUS barnehagene skal oppnå – i dag og i fremtiden. Visjonen er det vi strekker oss etter hver dag i møte med barn, foreldre og kollegaer.

Våre metoder for å jobbe mot visjonen:

- Visjonen skal motivere oss og være synlig i alt arbeid og ved å by på oss selv
- Vi har fokus på å verne om den gode leken og dens verdi. Vi tilbyr et variert lekemiljø, reflekterer nøye over gruppesammensettinger, skaper gode fellesopplevelser og jobber daglig med å styrke hvert enkelt barns lekekompetanse
- Sammen med barna fryder vi oss over små og store øyeblikk som skaper glede
- Vi skaper hverdagsmagi med barna ved å legge til rette for samhold og felles samspill som gir unike opplevelser
- Vi har fokus på vennskap og vennskapskompetanse og jobber målrettet for at alle barn skal ha en venn
- De ansatte skal oppleves som omsorgsfulle, interesserte, varme, rause og tålmodige. De skal hjelpe barna med å bli den beste utgaven av seg selv
- De ansatte er reflekterte og er bevisste sine roller som voksne
- De ansatte er språklig bevisste og stiller gode og åpne spørsmål

Verdier:

Glødende, skapende og tilstedeværende

Verdiene er kulturbærerne i FUS. Verdiene forteller hva vi står for, hva vi tror på og hva som er viktig for oss. De er en kilde til motivasjon og inspirasjon i det daglige arbeidet i barnehagen på veien for å virkeliggjøre visjonen.

Våre metoder for å jobbe i tråd med verdiene:

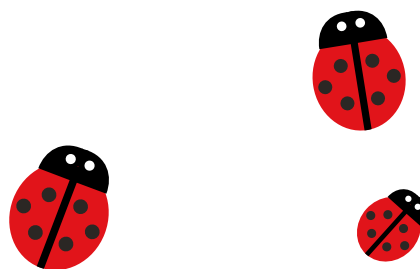
- **Glødende** ansatte har godt humør, er engasjerte, lekne, spontane og imøtekommende
- **Skapende** ansatte er: nysgjerrige, undrende, deltagende, prosessorienterte, løsningsorienterte og impulsive
- **Tilstedeværende** ansatte er sensitive, pålogget, genuint opptatt av barnet, lydhøre, omsorgsfulle, inkluderende, ladestasjoner, sittende på gulvet i barnas høyde, forberedte og anerkjennende

Hovedmål:

- FUS barn har et positivt selvbilde
- FUS barn er trygge og forskende, trives i lek og har vennekompetanse
- FUS barn gleder seg til "resten av livet", og vet at de har påvirkningsmulighet og at innspillene deres teller
- FUS barn har det gøy i barnehagen

Våre metoder for å jobbe mot målene:

- De ansatte deltar på kompetanseheving gjennom FUS skolen og veiledes både internt og eksternt
- Vi er deltagende voksne som tør å by på oss selv
- Vi har fokus på å styrke barnas lekekompetanse og sosiale kompetanse
- Vi har fokus på barns medvirkning og å skape hverdagsmagi
- Vi skal jobbe for at hvert enkelt barn får utvikle seg til å bli den beste utgaven av seg selv
- Vi gjennomfører demokratiske prosesser hvor individuelle meninger blir lyttet til og hvor flertallet av meninger blir ivare tatt
- Vi følger retningslinjene til SmartMat

I FUS barnehagene har vi et felles slagord, «Barnet først». Det innebærer at alt vi gjør skal være til barnets beste. «Barnet først» er også navnet på vår kompetansesatsing, der målet er et likeverdig barnehetilbud av høy kvalitet i alle våre barnehager.

I denne årsplanen er kapitlene bygd opp slik: Først en beskrivelse av hva rammeplanen sier, så en beskrivelse av hvordan vi vil gjennomføre dette i praksis.

2. OM BARNEHAGEN

Helledammen FUS barnehage AS, er en 2 – avdelingsbarnehage som eies av Trygge Barnehager AS og som driftes av FUS AS. FUS barnehagene består av nesten 190 barnehager fra Hammerfest i nord til Kristiansand i sør. I alle våre barnehager ønsker vi at barna møter den samme, trygge FUS barnehagen. Helledammen FUS barnehage startet opp i 2011 og kan ta imot 54 barn i alderen 1 – 6 år. Åpningstiden vår er fra kl. 07:00-17:00. Barnehagen er omkranset av bare gangveier. Vi har også en god beliggenhet i forhold til pendling med buss eller tog inn til Oslo eller mot Drammen.

Vi holder til i to bygg med store uteområder som deles inn med gjerder hvor det er mulig for barna fra begge avdelinger til å være sammen eller velge å leke hver for seg. Dette fører til at barn og personale blir godt kjent på tvers av avdelingene.

Avdelingene i Helledammen heter:

- Tommeliten, som har barn i alderen 3 – 6 år
- Veslefrikk som har barn i alderen 0-2 år

Barnehagens nærmiljø innbyr til allsidig lek og gode turmuligheter. Uteområdet vårt er innbydende i et variert terreng, med mulighet for ly og varme måltider i grillhytta vår, eller magiske øyeblikk i leken som blant annet foregår i trebåten eller i den lille røde lastebilen. I 2022 fikk vi et nytt stort klatrestativ som innbyr til spennende motorisk allsidighet. Vi bruker gangveien rett utenfor gjerdet til kreativ kunst med kritt, eller til å sykle på.

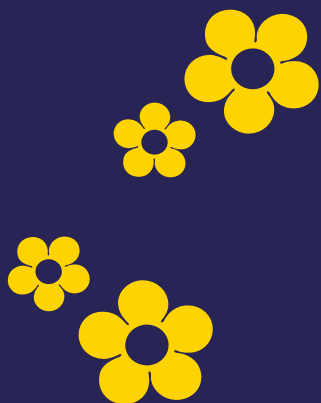
FUS betyr først, og i FUS barnehagene er det alltid barna som kommer først. Vi jobber for at barna skal

bli den beste utgaven av seg selv og at alle skal få utnytte sitt fulle potensial. Vi skal jobbe for at de skal bli best mulig rustet for resten av læringslivet, fordi vi vet at læring som skjer i barnehagealder legger grunnlaget for all senere læring.

Vi er en barnehage i stadig utvikling og jobber hele tiden med å forbedre oss og legge til rette for at barna skal få det beste barnehagetilbudet. Vi setter søkelys på det deltagende barn i et godt miljø. Vi legger vekt på sosial kompetanse og lek, og vi legger det til grunn for læring og utvikling. Avdelingene preges av dette. Leken er en sentral pedagogisk arena, hvor det foregår læringsprosesser som fremmer utvikling på alle områder. Vi arbeider for å la barna utforske og medvirke i sin egen hverdag. Rollelek er det beste virkemiddelet vi har for å styrke egenledelse. Egenledelse er evnen til å være aktiv og selvstendig i en oppgave over tid. Målet med egenledelse er blant annet å utvikle barnas sosiale kompetanse, slik at de vil klare seg best mulig i hverdagen, og de utfordringene de vil måtte møte på i livet.

**BARNET
FØRST!**

3. VÅRT VERDIGRUNNLAG

«Barnehagens verdigrunnlag skal formidles, praktiseres og oppleves i alle deler av barnehagens pedagogiske arbeid. Barndommen har egenverdi, og barnehagen skal ha en helhetlig tilnærming til barnas utvikling. Barnehagens samfunnsmandat er, i samarbeid og forståelse med hjemmet, å ivareta barnas behov for omsorg og lek og fremme læring og dannelse som grunnlag for allsidig utvikling.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 7)

Barn og barndom

«Barna skal møtes som individer, og barnehagen skal ha respekt for barnets opplevelsesverden. Barns liv påvirkes av omgivelsene, men barn påvirker også sine egne liv.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 8).

Vårt syn på barn og barndom:

- Anerkjennelse og ivaretagelse av barndommens egenverdi – barndommen skjer her og nå og skal preges av trivsel, vennskap og lek
- Humor og glede er en viktig del av barns liv og den gode barndommen
- Barn er unike og skal verdsettes for den de er
- Barn er nysgjerrige og utforskende
- Møte barna med respekt og empati og være varme og tilstedeværende - se på barna med «det gode blikk»
- Vi møter barna på deres følelser og gir de trygge rammer til å utforske i hverdagen

- Barn kommuniserer med og uten ord
- Gi rom for barnas ulike forutsetninger, perspektiver og erfaringer og behandle de uti fra det slik at vi gir de muligheter til å tro på egne evner
- Bidra til at barna i fellesskap med andre utvikler et positivt forhold til seg selv og andre, og tro på egne evner
- Hjelpe barna til å bli den beste utgaven av seg selv ved å la de få utvikle sin kompetanse, et godt selvilde og tilegne seg sosiale ferdigheter

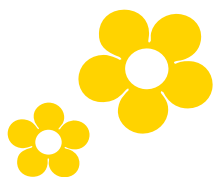
Demokrati

Barnehaugen skal fremme demokrati og være et inkluderende fellesskap der alle får anledning til å ytre seg, bli hørt og delta. Gjennom å delta i barnehagens fellesskap skal barna få mulighet til å utvikle forståelse for samfunnet og den verden de er en del av.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 8).

Våre metoder for å fremme demokrati:

- Behandle hverandre med respekt og være gode forbilder
- Være et inkluderende fellesskap der alle har mulighet til å delta, ytre seg, bli sett og hørt
- Gjennom barnehagehverdagen lærer barnet både å se hva det mener, være med på å innvirke på lek og hverdagsaktiviteter, føye seg etter flertall og vil på den måten opparbeide seg demokratiske verdier
- Snakke med barna om at vi har ulike behov
- Gi rom for at barna kan bidra og medvirke til barnehagens innhold
- Lytte, se og være oppmerksomme på barnas ønsker og meninger
- Synliggjøre demokratiske prosesser for eksempel ved ulike avstemminger
- Tilstedeværende voksne som også leser barns kroppsspråk
- Synliggjøre og la barn få dele sin kultur

Mangfold og gjensidig respekt

«Barnehagen skal fremme respekt for menneskeverdet ved å synliggjøre, verdsette og fremme mangfold og gjensidig respekt. Barnehagen skal bidra til at alle barn føler seg sett og anerkjent for den de er, og synliggjøre den enkeltes plass og verdi i fellesskapet. Barnehagen skal legge til rette for kulturmøter, gi rom for barnas egen kulturskaping og bidra til at alle barn kan få oppleve glede og mestring i sosiale og kulturelle fellesskap.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 9).

Våre metoder for å fremme mangfold og gjensidig respekt:

- Tilrettelegge innhold i forhold til interessene til barna
- Møte barna med respekt, nysgjerrighet og anerkjennelse
- Snakke om mangfold og toleranse
- Barn og personal skal undre seg sammen over likheter og ulikheter
- Respektere ulike familiekonstellasjoner
- Synliggjøre ulike nasjonaliteter og kulturer med bilder, aktiviteter, mat, sanger, og leker
- Jobbe bevisst med holdningsskapende arbeid i personalgruppa og sammen med barna

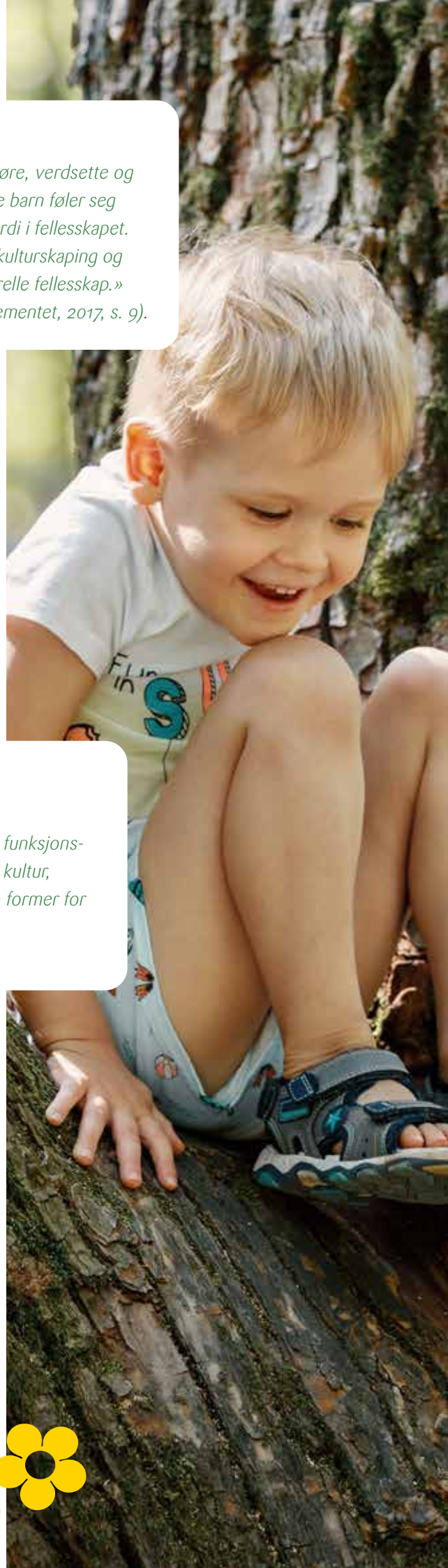
Likestilling og likeverd

«Barnehagen skal fremme likeverd og likestilling uavhengig av kjønn, funksjons- evne, seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk, etnisitet, kultur, sosial status, språk, religion og livssyn. Barnehagen skal motvirke alle former for diskriminering og fremme nestekjærlighet.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 10).

Våre metoder for å fremme likestilling og likeverd:

- Være bevisst på språket vi bruker, lekene og aktivitetene vi tilbyr barna
- Fremme nestekjærlighet
- Anerkjenne og vise hensyn til barnas følelser med lik tilstedeværelse
- Motvirke diskriminering
- Retten til å være lik og ulik
- Barnehagen skal gjenspeile samfunnet ved at vi har et miljø hvor alle ytringer møtes og med respekt for det som er forskjellig
- Vi er på likestillingsbegrepet i sammenheng med at alle barn er likeverdige
- Likestilling handler for oss om at alle barn skal ha like muligheter
- Barna skal være stolte av seg selv og møtes av de ansatte som likeverdige mennesker
- Markering av Verdensdagen for psykisk helse, FN – dagen og Samefolkets dag

Bærekraftig utvikling

«Bærekraftig utvikling omfatter natur, økonomi og sosiale forhold og er en forutsetning for å ta vare på livet på jorden slik vi kjenner det. Barnehagen skal bidra til at barna kan forstå at dagens handlinger har konsekvenser for fremtiden.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 10.)»

Våre metoder for å fremme bærekraftig utvikling:

- Øke forståelsen og være bevisst på kildesortering og gjenbruk
- Reparere bøker og leker sammen med barna, for å vise at man ikke trenger å kjøpe nye ting
- Ansatte og barn tar med materiale hjemmefra som melkekartonger og syltetøyglass som brukes til forskjellige aktiviteter
- Lære om hvordan vi kan jobbe sammen på jorden og kan bidra til bærekraftig utvikling
- Plukke med oss søppel på tur
- Deltagelse på Rusken
- Bidra til at barna kan forstå at dagens handlinger har konsekvenser for fremtiden
- Lære hva som er bra for naturen og hva som skader naturen
- Inspirere barna til å ta vare på naturen, ting rundt seg, seg selv og andre
- Redusere bruk av såpe, tørkepapir, vann og slå av lyset
- Drikke vann som tørstedrikk
- Egen kjøkkenhage hvor barna er med på å plante og høste
- Gjenbruksstasjon hvor barn ser at vi deler med hverandre
- Egne bærenett til og fra barnehagen
- Minske matsvinn ved å planlegge måltider hvor all tilberedet mat blir spist opp

Livsmestring og helse

«Barnehagen skal bidra til barnas trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd og forebygge krenkelser og mobbing. Barna skal få støtte i å mestre motgang, håndtere utfordringer og bli kjent med egne og andres følelser. Barnehagen skal være en arena for daglig fysisk aktivitet og fremme barnas bevegelsesglede og motoriske utvikling. Måltider og matlaging i barnehagen skal gi barna et grunnlag for å utvikle matglede og sunne helsevaner.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 11)

Våre metoder for å fremme livsmestring og helse:

- Barn møter trygge ansatte og barn som er opptatt av å ta vare på hverandre og viser følelser. Avdelingene bruker tilpasset materiell som hjelper barna til å få et bevisst forhold til kroppen sin og å kunne sette ord på gode og vonde følelser.
- Barn møter ansatte som bryr seg, snakker hyggelig om det som andre gjør eller er opptatt av, gir ros og anerkjennelse og har et felles fokus som setter positive grenser
- Vi deltar på Verdensdagen for psykisk helse og markerer dagen den 10. oktober. I 2023 er temaet # lag plass. Vi trenger å høre til. For personalet er det å være til stede i alle relasjoner selve premisset for gode samtaler og det å kunne være der for andre. Vi jobber aktivt for å motvirke utenforskap og ensomhet
- Barnehagen skal skape et godt psykososialt miljø som fremmer trivsel og motivasjon hos barna og som gir barna selvtillit. De ansatte legger til rette for mestring i fysisk aktivitet og konfliktløsning. Barnas følelser blir anerkjent, betegnet og støttet opp under slik at barna opparbeider seg ferdigheter til å kunne håndtere sine egne følelser. For oss er livsmestring å hjelpe barnet til å ta i bruk ressurser i seg selv og mestre de omgivelsene de til enhver tid er i. for å jobbe med livsmestring for alle barn er det noen grunnleggende elementer med miljøet som fremmer dette:
 - Trygghet
 - Kjærlighet
 - Forutsigbarhet
 - Å bli sett
 - Å lære å takle livet, både det som er bra og det som er vanskelig

4. BARNEHAGENS FORMÅL OG INNHOLD

«Barnehagens innhold skal være allsidig, variert og tilpasset enkeltbarnet og barnegruppen. I barnehagen skal barna få leke og utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. Arbeidet med omsorg, danning, lek, læring, sosial kompetanse og kommunikasjon og språk skal ses i sammenheng og samlet bidra til barns allsidige utvikling.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 19)

Barnet først er et helhetlig system for å styrke de ansattes kunnskap og handlingskompetanse. Det består av tre ulike hovedområder som sammen bidrar til å styrke barns allsidige utvikling; sosioemosjonell støtte og veiledning, organisering og ledelse samt læringsstøtte.

Sosioemosjonell støtte og veiledning:

Sosioemosjonell støtte og veiledning handler om hvordan de ansatte klarer å skape en barnehagehverdag som hjelper barn å utvikle gode relasjoner med andre, oppleve glede ved å lære noe nytt, oppleve trygghet og tilknytning og ha en opplevelse av selvbestemmelse og selvstendighet.

Positivt klima: I et positivt klima smiler og ler de ansatte sammen med barna. Vi ser mange bevis på at de har en god relasjon til barna, og de viser entusiasme og interesse både med kroppen og stemmen. De er der barna er, i barns høyde og med kroppen vent mot dem.

Negativt klima: Det er fravær av at de ansatte straffer, håner, kjefter og erter barna.

Sensitive voksne-trygge barn: Å være sensitiv handler om å være oppmerksom og respondere på det enkelte barns tegn på at de har behov for støtte. De ansatte kjenner barna godt. De merker hvis barna er urolige, redde, uoppmerksomme, uinteressert, og de tilpasser atferden sin for å respondere på det de ser.

Barns perspektiv og medvirkning: De ansatte følger barns initiativ og ideer, viser fleksibilitet og ivaretar barnas perspektiv. De lar barn utrykke seg og etterspør barns ideer, gir barn ansvar og oppmuntring til å klare seg selv.

Emosjonskompetanse hos barn og ansatte:

Emosjonskompetanse handler om å identifisere og forstå egne følelser og håndtere frustrasjon. Det handler om å forhindre at stress og uro overvelder evnen til å tenke klart, og ha kontroll over hvordan og når du uttrykker følelser.

Emosjonsveiledning: I emosjonsveiledning er de ansatte bevisst barnets følelser, er til stede, oppretter kontakt med barnet, viser forståelse og aksept for barnets følelser. De går inn i følelsen til barnet, og navngir følelsen. Hvis nødvendig, hjelper og støtter de barnet i problemløsningen.

Organisering og ledelse:

Organisering og ledelse handler om hvordan ansatte skaper en barnehagehverdag som hjelper barn å utvikle god selvregulering, holde fokus og vise interesse for lek og læringssituasjoner. De ansatte etablerer og opprettholder rutiner og strukturer for

å skape forutsigbarhet og trygghet, slik at barna kan engasjere seg i meningsfulle og utviklingsfremmende aktiviteter.

Gruppeledelse og veiledning: De ansatte er proaktive og har klare forventninger til atferd. De gir oppmerksomhet på ønsket atferd og gir trygge og forutsigbare rammer.

Tilrettelegge for lek, læring og overganger:

Avdelingen har klare rutiner og de ansatte sikrer flytende overganger. Barna kjenner til regler, og barnehagehverdagen preges av lite venting. Innhold og aktiviteter er godt forberedt.

Variasjon: Det er varierte og interessante materialer i barns høyde. De ansatte tar barns perspektiv og legger til rette for barns deltakelse i aktiviteter.

Læringsstøtte:

Læringsstøtte handler om at de ansatte gir støtte til barnas læring. Det teoretiske grunnlaget kommer hovedsakelig fra forskning på kognitiv utvikling og språkutvikling. Der vektlegges forskjellen mellom det å kun lære fakta og læring av hvordan fakta henger sammen, er organisert og avhengig av hverandre. Barns kognitive og språklige utvikling er avhengig av mulighetene de får til å benytte eksisterende ferdigheter, og om de ansatte støtter utviklingen av stadig mer komplekse ferdigheter. Læring skjer når barnet er i samspill, er aktivt og opplever mening og engasjement. Ren instruksjon egner seg ikke for barn i barnehagealder. De har behov for å delta og medvirke og oppleve mening for at læring skal kunne skje.

Begrepsutvikling, forståelse og dybdelæring:

De ansatte bruker læringsfremmende diskusjoner og aktiviteter sammen med barna. Læring handler ikke bare om å tilegne seg kunnskap, men også om å benytte denne kunnskapen i nye situasjoner. De ansatte legger mest vekt på å øke barnas forståelse, snarere enn bare å gjennomføre læringsaktiviteten. De ansatte relaterer nye begreper til situasjoner, hendelser eller objekter som barna er kjent med. Gjenkjenning fremmer læring. De ansatte etterspør barns tenkning og problemløsning.

Tilbakemeldinger: Barn trenger tilbakemeldinger på egen læring for å få mest mulig ut av en situasjon/aktivitet. Når barna er i lek og holder på med aktiviteter kan de ansatte gi hint (verbalt eller fysisk) eller stille spørsmål og komme med innspill for at barna skal holde på lenger med en oppgave, og dermed oppnå økt læring og mestring. Målet er tilbakemeldingssirkler, det vil si gjentakende spørsmål - svar – sekvenser, slik at barnet får en dypere forståelse av det aktuelle temaet.

Språk: I språkstøtte er det viktig med hyppige samtaler sammen med barna, og frem- og tilbake utvekslinger mellom barnet og de ansatte. De ansatte snakker med barna, ikke til. De stiller mange åpne spørsmål, der det kreves mer enn et eller to ord til svar, de repeterer og videreutvikler barnas utsagn, setter ord på det de selv gjør og det barna gjør. De har et variert språk, forklarer ord og knytter ord til hendelser/erfaringer her og nå. De ansatte har en klar intensjon om å fremme barns språk i samtaler mellom barna og mellom barn og ansatte.

Egenledelse i lek og læring: De ansatte støtter barn i sin utvikling av egenledelsesfunksjonene; planlegging, organisering, arbeidshukommelse, fleksibilitet, selvregulering, selvmonitorering, igangsetting. De ansatte tilrettelegger for et variert og rikt lekemiljø og deltar i barnas lek.

BARNET FØRST!

Slik arbeider vi med Barnet først:

Helledammen FUS barnehage startet arbeidet med «Barnet først» høsten 2020. Vi har gått igjennom domene for domene, og arbeider systematisk med refleksjon rundt voksenrollen og egen væremåte. Vi fokuserer på utviklingen av oss selv i møtet med barna, samt avdelingens organisering, for å skape høy kvalitet i barnas hverdag. Barnehagen har et stort fokus på voksenrollen, og dens betydning for barns hverdag. Store deler av avdelingsmøter, personalmøter, ledermøter og planleggingsdager brukes til dette, og skal være førende for alt vi gjør i barnehagen. Personalet ser frem til å skape gode muligheter for barnas utvikling, lek og læring dette barnehageåret, ved bruk av «Barnet først».

Omsorg og det å bli kjent samt finne sin plass, er viktig ved oppstart av et nytt barnehageår. De ansatte er tilstedeværende og sensitive og de ser hva barnet trenger, er tett på i lek og aktivitet med barna. En god plan for dagen, en god dagsrytme og forutsigbare dager gir barna trygghet. Rutiner, oversikt, dagsplan og tilstedeværende ansatte er i fokus gjennom hele året.

Vi har ansatte som er gode språkmodeller, bruker et avansert språk og til rettelegger for gode leke-situasjoner der barnet lærer best. Barna blir badet i ord, språk og bøker som gir en god visuell støtte i det fysiske miljøet.

Omsorg

Omsorg er en forutsetning for barnas trygghet og trivsel, og for utvikling av empati og nestekjærlighet. Barnehagen skal gi barna mulighet til å utvikle tillit til seg selv og andre. I barnehagen skal alle barna oppleve å bli sett, forstått, respektert og få den hjelp og støtte de har behov for. Barnehagen skal aktivt legge til rette for omsorgsfulle relasjoner mellom barna og personalet og mellom barna, som grunnlag for trivsel, glede og mestring. Omsorg er å ta vare på og bry seg om noen. (Kunnskapsdepartementet, 2017, side 19).

Slik arbeider vi med omsorg:

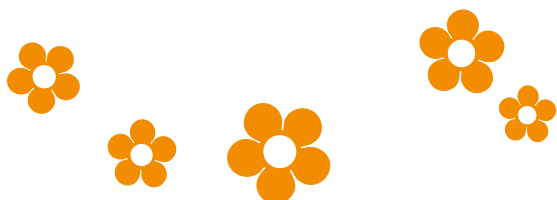
- Vi har en god plan for tilknytning og tilvenning
- Vi setter barnet først
- Lytte, se og vise empati og nestekjærlighet
- Behandle barn med respekt og anerkjennelse
- Gi nærhet og varme
- Være åpen for barnets innspill
- Sensitive emosjonsveiledende voksne

Danning

Barnehagen skal bidra til at barna kan forstå felles verdier og normer som er viktig for fellesskapet. (Kunnskapsdepartementet, 2017, side 21).

Vårt syn på danning:

- Anerkjenne barnas følelser og tanker
- Være med å bidra til å utvikle gode verdier og holdninger
- Være åpne for spørsmål fra barna
- Stille barna spørsmål slik at de selv må tenke
- Ta barnas initiativ på alvor

- Være gode forbilder
- Bruke etiske dilemmaer som tema i samlinger og få med barna på grubling
- La barna få utvikle prososiale holdninger og handlinger
- Lære barna å hjelpe, oppmuntre og dele med andre
- Være tilstedeværende voksne som støtter barna i selvregulering og selvkontroll
- Veilede barna til å selv tenke over konsekvenser for egne handlinger og valg
- Tilpasse seg normer og regler og strebe etter å bli den beste utgaven av seg selv

Vennskap, tilhørighet og fellesskap i barnehagen

I barnehagen skal alle barn kunne erfare å være betydningsfulle for fellesskapet og å være i positivt samspill med barn og voksne. Barnehagen skal aktivt legge til rette for utvikling av vennskap og sosialt fellesskap. Barnas selvfølelse skal støttes, samtidig som de skal få hjelp til å mestre balansen mellom å ivareta egne behov og det å ta hensyn til andres behov.

(Kunnskapsdepartementet, 2017, side 22-23)

Slik arbeider vi med vennskap, tilhørighet og fellesskap

- Inkludering og vennskap som tema i barnehagen
- Definere ord som vennlighet, toleranse, aksept og respekt sammen med barna
- Inkludering på tvers av avdelingene
- hjelpe barna til å sette ord på følelser
- Viktig med tilstedeværende voksne som kan bygge vennskap og støtte barna i konflikter med emosjonsveiledning
- Jobbe forebyggende mot mobbing
- Jobbe med inkludering og verdsetting av hverandre
- Jevnlige uformelle og formelle observasjoner.

Lek

Leken skal ha en sentral plass i barnehagen, og lekens egenverdi skal anerkjennes. Barnehagen skal gi gode vilkår for lek, vennskap og barnas egen kultur. Leken skal være en arena for barnas utvikling og læring, og for sosial og språklig samhandling.

(Kunnskapsdepartementet, 2017, side 20)

Slik arbeider vi med lek:

- Tilrettelegge for et inspirerende og stimulerende pedagogisk rom
- La udefinert materiell, som kan inspirere til

fantasilek, være tilgjengelig for barna

- Kjønnsmønstre og aktiviteter
- Ansatte er til stede for barna i leken for å gi dem støtte til å organisere, planlegge og videreutvikle leken (Egenledelse i lek og læring)
- Gi barna rikelig med planlagte pedagogiske aktiviteter som kan gi inspirasjon til barnas egen lek.
- Danne lekegrupper
- Se hvert enkelt barn
- Delta i barns lek og se de gode relasjonene
- Støtte barna i å sette egne grenser
- Legge til rette for at barna skal få felles gode opplevelser

Læring

I barnehagen skal barna oppleve et stimulerende miljø som støtter opp om deres lyst til å leke, utforske, lære og mestre. Barnehagen skal introdusere nye situasjoner, temaer, fenomener, materialer og redskaper som bidrar til meningsfull samhandling.

(Kunnskapsdepartementet, 2017, side 22)

Slik jobber vi med læring:

- Lekende læring via fysisk aktivitet
- Være bevisst på barnas interesser og engasjement
- Legge til rette for læring i ulike situasjoner og aktiviteter
- Gi nok tid og rom til leken, barn lærer best gjennom lek
- Styrke barnas læringsprosesser ved å lage gode planer sammen
- Sørge for at alle barn får mestringsopplevelser

Kommunikasjon og språk

Barnehagen skal være bevisst på at kommunikasjon og språk påvirker og påvirkes av alle sider ved barnets utvikling. Gjennom dialog og samspill skal barna støttes i å kommunisere, medvirke, lytte, forstå og skape mening.

(Kunnskapsdepartementet, 2017, side 23).

Slik arbeider vi med kommunikasjon og språk:

- Tilpasser de språklige aktivitetene til barnas ferdigheter, interesser og initiativ
- Bruker språket aktivt gjennom lek
- Benytter språk i læring under aktiviteter barna er interessert i
- Lytte til, og vise interesse for, det barna gir uttrykk for hver dag

- Egne språkgrupper
- Jobber systematisk med språkstimulering, som en del av barnehagens hverdagsaktivitet
- Bruker visuell støtte og konkreter i samlingsstunder for at alle barn skal få med seg og forstå ord/begreper
- Innlevelse ved lesing for å skape engasjement og interesse
- Gode samtaler med fordypning
- Sang, rim og regler
- «Bade» barna i språk
- Leser bøker med, for og sammen med barna

Progresjon

Progresjon i barnehagen innebærer at alle barna skal utvikle seg, lære og oppleve fremgang. Alle barna skal kunne oppleve progresjon i barnehagens innhold, og barnehagen skal legge til rette for at barn i alle aldersgrupper får varierte leke-, aktivitets- og læringsmuligheter.

(Kunnskapsdepartementet, 2017, side 44)

Slik jobber vi med progresjon:

- Gode planer etter barnets forutsetninger og behov
- Kartlegger og dokumenterer barnas utvikling og utviklingsbehov sammen med den pedagogiske praksisen de ansatte utøver
- Utvider det barna er opptatt av
- Bidrar til at barna har noe å strekke seg etter
- Tilrettelegger for nye opplevelser og erfaringer
- Pedagogiske observasjoner gjennom CLASS. Vi lager handlingsplaner for å ivareta progresjon

Digital praksis i lys av Barnet først

Ved bruk av digitale verktøy i det pedagogiske arbeidet skal dette støtte opp om barns læreprosesser og bidra til å oppfylle rammeplanens føringer for et rikt og allsidig læringsmiljø for alle barn. Ved bruk av digitale verktøy skal personalet være aktive sammen med barna. (Kunnskapsdepartementet, 2017, side 44).

Slik arbeider vi med digital praksis i lys av Barnet først:

- Nettbrett tilgjengelig for alle avdelinger som støtte i barnas læringsprosesser
- Bruk av lerret og prosjektor som digitale verktøy sammen med barna
- Legge til rette for at barn utforsker, leker, lærer og selv skaper noe gjennom digitale uttrykksformer
- Ivareta barnas personvern

5. BARNS MEDVIRKNING

«Barnehagen skal ivareta barnas rett til medvirkning ved å legge til rette for og oppmuntre til at barna kan få gitt uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet. Alle barn skal få erfare å få innflytelse på det som skjer i barnehagen på måter som er tilpasset barnas alder, erfaringer, individuelle forutsetninger og behov.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 27).

For oss handler medvirkning om ansatte som lytter til barnets ulike uttrykksformer, ansatte som hjelper barnet til å sette ord på følelser og opplevelser, ansatte som tar barnet på alvor med sine meninger og ønsker samt ansatte som oppmuntrer barnet til å se nye forslag og ideer.

Vårt mål er at barnet skal oppleve å bli hørt og at deres mening teller gjennom endringer i praksis. Barnet får være med å påvirke innholdet i sin barnehagehverdag ut ifra egne forutsetninger og alder. Med denne medvirkningen, utvikles en kompetanse som er viktig senere i livet, en kompetanse som rustet dem til samarbeid og ivaretagelse av egne behov.

Våre metoder for å sikre barns medvirkning:

- Barna kan få delta i planarbeid og vurderingen etterpå
- Ta barnas ønsker på alvor og planlegge aktiviteter rundt barnas interesser

- Legge til rette for lek ut ifra barnas premisser
- Respekter barnets lek som pågå
- Lytte til barna og skape tid og rom for de gode samtalene mellom barn og voksen
- Møte alle barn med anerkjennelse og respekt
- Gi bekreftelser og vise forståelse
- Gi barna tid og rom for å uttrykke seg
- La de minste følge sin rytme for måltid og søvn
- Det handler om at barna blir spurt, lyttet til og akseptert.
- Se barnets perspektiv
- Sikre at det barnet sier gir mening og at innspillene teller
- Det er barnas møte med de voksne og barnehagens organisering som blir avgjørende for om det blir medvirkning eller ikke
- FUS-barn vet at deres synspunkter og innspill tas på alvor!

6. SAMARBEID

«Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling. Samarbeidet mellom hjemmet og barnehagen skal alltid ha barnets beste som mål. Foreldrene og barnehagens personale har et felles ansvar for barnets trivsel og utvikling.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 29).

Våre metoder for å skape et godt foreldresamarbeid:

- Daglig positiv kommunikasjon og foreldremedvirkning. Dette er vesentlig for å gi hvert enkelt barn en best mulig hverdag
- Foreldre inviteres til samarbeid gjennom foreldresamtaler, foreldremøter, deltagelse i SU og FAU, dugnad, samt andre sosiale, felles arrangementer
- Det er viktig med innspill og samarbeid for å kunne arbeide målrettet med barnehagens samfunnsmandat
- En gang pr år blir det gitt ut en brukerundersøkelse sentralt fra FUS. Ut fra resultatet blir det laget konkrete mål for å bedre kvaliteten i barnehagen. Barnehagen er avhengig av at foreldre svarer, slik at vi får et reelt bilde av deres opplevelse på den kvaliteten vi gir barna deres

Foreldrerådet

- Foreldrerådet skal fremme foreldrenes felles interesser og bidra til et at samarbeidet mellom barnehagen og foreldregruppen skaper et godt barnehagemiljø. Foreldrerådet består av samtlige foreldre. Foreldrerådet skal alltid bli ordinert om saker som er viktige for foreldrenes forhold til barnehagen. Det er fritt opp til hvert foreldreråd om de vil danne sitt eget foreldrerådsutvalg (FAU)
- Samarbeidsutvalget
- Samarbeidsutvalget sine oppgaver er å se til at barnehagen blir drevet etter lovverket. Utvalget er sammensatt av representanter fra foreldre, ansatte og eier.

Mykid

- Mykid er en digital kommunikasjonsløsning vi bruker mellom barnehagen og foreldre hvor beskjeder, bilder, orientering og nyhetsbrev legges ut, enten til hele gruppen eller til den enkelte familie.

Samarbeid med andre instanser:

- Trygge barnehager og FUS administrasjonen
- SU
- FAU
- PPT- tjenesten
- Barneverntjenesten
- Helsestasjonen
- Asker kommune
- Pedagogisk Støtteteam
- Aktuelle skoler og SFO
- Andre barnehager
- Ungdomsskolen i Spikkestad
- NAV
- Adecco vikarbyrå
- Bedriftshelsetjenesten Falck
- Akuttgruppen (førstehjelpskurs)
- SCAN-KONTROLL (årlig ettersyn av lekeplassutstyr)
- Bølstad eldresenter
- Røykenbadet – alle skolestarterne får tilbud om vanntilvenningskurs med livreddere på Røykenbadet i regi av Statsforvalteren

7. OVERGANGER

Tilvenning i barnehagen

«Barnehagen skal i samarbeid med foreldrene legge til rette for at barnet kan få en trygg og god start i barnehagen. Barnehagen skal tilpasse rutiner og organisere tid og rom slik at barnet får tid til å bli kjent, etablere relasjoner og knytte seg til personalet og til andre barn.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 33).

Våre mål for en trygg og god tilvenning:

- Tidlig og god informasjon om oppstarten på foreldrebesøk i mai.
- Tilbud om oppstartsamtale
- Tilbud om flere besøk før oppstart
- En primærkontakt som tar imot barn og foreldre og som er kontaktperson i tilvenningsperioden
- Personalet tilpasser rutiner og organiserer tid og rom etter ditt barns behov
- Personalet sørger for god struktur, organisering og forutsigbarhet gjennom fast dagsrytme og faste aktiviteter
- Personalet byr på seg selv
- Personalet snakker med deg underveis om hvordan det går og hvordan barnet ditt har det
- Foreldre er tett på gjennom en lang periode
- Asker kommune har en egen tilvenningsstandard [«Trygg start i Askerbarnehagene»](#)

Overganger innad i barnehagen

«Personalet skal sørge for at barn og foreldre får tid og rom til å bli kjent med barna og personalet når de bytter barnegruppe.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 33).

Våre metoder for å sikre en god overgang innad i barnehagen:

- Starte i god tid med besøk sammen med en trygg voksen
- Skape tillit og trygghet
- Daglig leder og avdelingene tar sammen en avgjørelse på hvilken stor avdeling barnet skal flyttes til fra august. Det blir tatt hensyn til hvilke barn som leker sammen og i samråd med foreldrene vurderer vi om søsken skal gå på samme avdeling eller ikke.
- Barna blir kjent med, og trygge på de voksne og barna som er på avdelingen på forhånd
- Den nye avdelingen sender ut informasjon til foreldre/foresatte og inviterer til et besøk sammen med barnet

Overgang mellom barnehage til skole

«Barnehagen skal i samarbeid med foreldre og skolen legge til rette for at barna kan få en trygg og god overgang fra barnehage til skole og eventuelt skolefritidsordning. De eldste barna skal få mulighet til å glede seg til å begynne på skolen og oppleve at det er en sammenheng mellom barnehagen og skolen. Barnehagen skal bidra til at barna kan avslutte barnehagetiden på en god måte og møte skolen med nysgjerrighet og tro på egne evner.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 33).

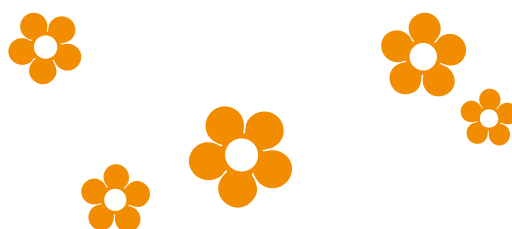
Våre metoder for å sikre en god overgang til skolen:

- Vi har en egen 5-årsklubb hvor barna velger eget navn
- Vi har god kontakt med nærskolene og går på besøk når skolestart nærmer seg
- Foresatte og pedagogisk leder fyller i fellesskap ut et overgangsskjema som følger barnet
- I Asker kommune skal barn og foreldre oppleve en forutsigbar overgang fra barnehage til skole. Lenge til Asker kommunes standard [«Bygge bro»](#)
- Egen tursekk
- Være med på kjøkkengruppe
- Overnatting i barnehagen i mai / juni
- Sin egen markering på sommerfesten med utdeling av perm og en blomst
- Være delaktig i å sette opp, synge og dramatisere underholdning til sommerfesten
- Skiskole i regi av Skiforeningen

Skolestarterne får:

- Gode opplevelser med jevnaldrende barn
- Tilrettelagt lek og aktiviteter som stimulerer denne aldersgruppens nysgjerrighet, undring, utforsking og vitebegjær
- Øve på ferdigheter som det å lytte, konsentrasjon, ta imot og forstå beskjeder, høflighet, vente på tur og selvstendighet
- Opplevelser på eget tur-sted, med erfaringer om naturen og dens naturlige endring i et fellesskap

Vårt mål er at hvert enkelt barn skal gå ut fra vår barnehage med «ryggsekken» full av god selvfølelse og selvtillit som de kan bruke når de starter på skolen i august.

8. BARNEHAGEN SOM PEDAGOGISK VIRKSOMHET

Lærende organisasjon

«Målet med barnehagen som pedagogisk virksomhet, er å gi barna et tilrettelagt tilbud i tråd med barnehageloven og rammeplanen. For å oppnå dette skal barnehagen være en lærende organisasjon, og det pedagogiske arbeidet skal være begrunnet i barnehageloven og rammeplanen.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 37).

I FUS er vi lærende barnehager. Personalet er i kontinuerlig utvikling, reflekterer over faglige og etiske problemstillinger, holder seg faglig oppdatert og er gode rollemodeller. Senge (2006) sier: “en lærende organisasjon er en organisasjon som kontinuerlig forbedrer sin evne til å skape sin egen framtid.” Vi legger derfor vekt på at personalet utvikler sine evner og bygger sin kapasitet slik at barna møter omsorgsfulle og kompetente ansatte.

Våre metoder for å opprettholde en lærende organisasjon:

- Planlegge slik at vi får en reflektert og hensiktsmessig bruk av våre menneskelige og materielle ressurser til det beste for barna
- Ha fokus på prosessen, veien mot målet, og ikke selve målet/resultatet
- Være i kontinuerlig prosess som fører til ny praksis
- Viktig med barns medvirkning og synspunkter i planleggingen. Disse skal inngå i vurderingsgrunnlaget
- Vi observerer og vurderer barnegruppens, og det enkelte barns utvikling fortløpende
- For å utvikle kvalitet i en bevisst retning, er det viktig å planlegge, reflektere og vurdere vår egen praksis
- Systematisk dokumentasjon
- Vi synliggjør vårt pedagogiske arbeid gjennom årsplanen, månedlige tilbakeblikk, «dagen i dag» på MyKid og gjennom daglige samtaler
- Kurs knyttet mot siste forskning
- Class/TIK
- Veiledning innad i personalgruppa
- Ha gode personalmøter som inkluderer ZELO – filmer til refleksjon og læring

Planlegging

Planlegging gir personalet grunnlag for å tenke og handle langsiktig og systematisk i det pedagogiske arbeidet. Planleggingen skal bidra til kontinuitet og progresjon for enkeltbarn og barnegruppen, og skal være utgangspunkt for refleksjon og utvikling av virksomheten.

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 37).

Våre metoder for planlegging:

- Årsplan og evaluering av årsplan
- Periodeplaner. Disse utformes slik at de inspirerer til nysgjerrighet og undring, rom for endringer underveis
- Vi tar med barna i planlegging. Viktig med barnas medvirkning og synspunkter
- Årshjul
- Tradisjoner
- Møter
- Plantid
- Tiltaksplaner
- Vi tar i bruk observasjoner til videre planlegging
- Vi observerer enkeltbarn i forhold til vennskap, utvikling og trivsel

Vurdering

Barnehagen skal jevnlig vurdere det pedagogiske arbeidet. Det betyr at det pedagogiske arbeidet skal beskrives, analyseres og fortolkes ut fra barnehagens planer, barnehageloven og rammeplanen. Vurderingsarbeidet skal bygge på refleksjoner som hele personalgruppen er involvert i. Barnets trivsel og allsidige utvikling skal observeres og vurderes fortløpende, med utgangspunkt i barnets individuelle forutsetninger og kunnskap om barns utvikling og behov. Barnets erfaringer og synspunkter skal inngå i vurderingsgrunnlaget.

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 38).

Våre metoder for vurdering:

- CLASS- analysere rapporter fra observasjoner
- Tilbakeblikk på hva vi har gjort denne måneden
- Evaluering av periodeplan
- Evaluering av fester og tradisjoner sammen med barna (barns medvirkning)
- Ansatte som reflekterer over sin egen rolle

Dokumentasjon

Dokumentasjon av personalets arbeid synliggjør hvordan personalet arbeider for å oppfylle kravene i barnehageloven og rammeplanen. Dokumentasjon av det pedagogiske arbeidet skal inngå i barnehagens arbeid med å planlegge, vurdere og utvikle den pedagogiske virksomheten.

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 39).

Våre metoder for dokumentasjon:

- Årsplan
- Månedlige tilbakeblikk
- Periodeplan
- «Dagen i dag» og nyhetsbrev på MyKid
- Daglige tilbakemeldinger ved levering og henting
- Vi bruker avdelingen/gangen for å synliggjøre barnas produkter
- Innlegg på sosiale medier med foreldres samtykke
- CLASS observasjoner
- Pedagogisk dokumentasjon
- Barnets perm
- Bruk av TRAS og Alle med, med foreldrenes samtykke
- CLASS- analysere rapporter fra observasjoner

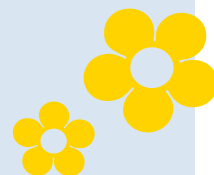
Tilrettelegging av det allmennpedagogiske tilbudet for barn som trenger ekstra støtte

«Barnehagen skal tilpasse det allmennpedagogiske tilbudet etter barnas behov og forutsetninger, også når noen barn har behov for ekstra støtte i kortere eller lengre perioder. Barnehagen skal sørge for at barn som trenger ekstra støtte, tidlig får den sosiale, pedagogiske og/eller fysiske tilretteleggingen som er nødvendig for å gi barnet et inkluderende og likeverdig tilbud. Inkludering i barnehagen handler også om tilrettelegging for sosial deltakelse. Hvis det er grunn til å tro at barnets behov ikke kan dekkes innenfor det allmennpedagogiske tilbudet, skal barnehagen opplyse foreldrene om retten til å kreve en sakkyndig vurdering av om barnet har behov for spesialpedagogisk hjelp.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 40).

Våre metoder for tilrettelegging av det allmennpedagogiske tilbudet:

- Barna får medvirke i egen hverdag
- Alle barn blir sett for den de er og skal føle seg betydningsfulle
- Bygge holdninger for et inkluderende miljø
- Sørge for at alle barn vokser sosialt i sitt tempo
- Observasjon av enkeltbarn og barnegruppe og sette inn tiltak der det trengs
- Små og store prosjekter
- Lek og aktiviteter i smågrupper
- Legger opp til aktiviteter hvor barna får oppleve mestring
- Følge med på barnets utvikling
- Regelmessige samlingsstunder
- Bruk av bildebøker
- Bygge nysgjerrighet for læring
- Lenke til Asker kommunes side for [«Tidlig innsats»](#)

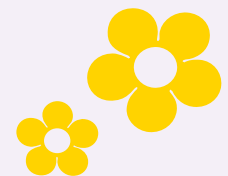

9. BARNEHAGENS FAGOMRÅDER

Barnehagen har 7 ulike fagområder:

- Kommunikasjon, språk og tekst
- Kropp, bevegelse, mat og helse
- Kunst, kultur og kreativitet
- Natur, miljø og teknologi
- Antall, rom og form
- Etikk, religion og filosofi
- Nærmiljø og samfunn

«Fagområdene gjenspeiler områder som har interesse og egenverdi for barn i barnehagealder, og skal bidra til å fremme trivsel, allsidig utvikling og helse. Barnehagen skal se fagområdene i sammenheng, og alle fagområdene skal være en gjennomgående del av barnehagens innhold. Barnehagen skal ta utgangspunkt i barnas engasjement og bidrag slik at arbeidet med fagområdene kan oppleves som en meningsfull og morsom del av barnas hverdag. Barna skal utvikle kunnskaper og ferdigheter innenfor alle fagområder gjennom undring, utforskning og skapende aktiviteter.»

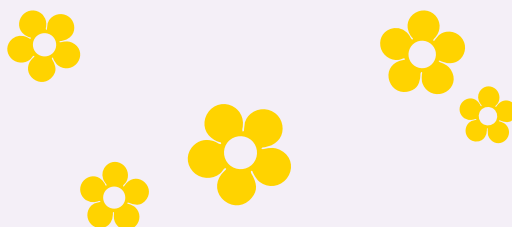
(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 47).

Våre metoder for å ivareta rammeplanens hensikt med fagområdene:

- Fagområdene vil alltid være en del av hverdagen i barnehagen og inngår i alle prosjekter og aktiviteter gjennom hele året
- Arbeidet skal tilpasses barnas alder, interesser, barnegruppens sammensetning og øvrige forutsetninger
- Det er vårt ansvar å gi barna det læringsmiljøet de har behov for gjennom å sikre dekningen av rammeplanens fagområder
- Barnehagens fysiske rom er tilrettelagt med tanke på allsidig lek og aktivitet for alle barna, og vil til enhver tid inkludere og ivareta fagområdene, og progresjon innenfor disse.
Barnehagen vil dermed skape en naturlig progresjon i aktivitetene og bidra til utfordringer for barna slik at de har noe å strekke seg etter
- Barnehagen skal se fagområdene i sammenheng, og alle fagområdene skal være en gjennomgående del av barnehagens innhold
- Alle fagområdene er sentrale gjennom hele året, og vi synliggjør dette arbeidet gjennom barnehagens pedagogiske dokumentasjon på MyKid og i tilbakeblikk

**BARNET
FØRST!**

26

27

